

Finanssipolitiikan tarkastus

Selvitys 2/2017 Julkisen riskit – kansainväliset suositukset

Yhteenveto selvitysluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on saanut viitekohdassa mainitun selvityksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

Eläketurvakeskus (ETK) 22.2.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) 27.2.2017

Suomen Pankki (SP) 28.2.2017

Valtiovarainministeriö (VM) 3.3.2017

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen selvityksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeistellessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

1. Lausunnonantajien näkemykset suosituksista ja johtopäätöksistä

Palautteen antajien lausunnoissa on pääosin yhdytty selvitysluonnoksen suosituksiin ja johtopäätöksiin. Lausunnot eivät ole antaneet aihetta muutoksiin lopullisen selvityksen suosituksissa.

ETK, STM ja VM huomauttavat, että vuoden 2017 eläkeuudistuksen valmistelun yhteydessä julkaistiin herkkyysslaskelmia, joista osaa (osittaisen vanhuuseläkkeen alkavuutta tai yleisemmin uusien eläkelajien alkavuutta koskevat vaihtoehtolaskelmat ETK:n julkaisuissa) voidaan pitää VTV:n selvityksen tarkoituksena herkkyysslaskelmina uudistuksen vaikutuksista. *Lopulliseen tekstiin on tehty tämän johdosta tarkennuksia ja ETK:n laskelmien sisältöä on kuvattu tarkemmin, mutta suurempia muutoksia ei ole tehty, koska ko. vaihtoehtolaskelmat kattavat vain pienen osan selvityksessä kuvatusta tarpeesta herkkyysslaskelmille.*

STM:n lausunnossa tuodaan muun ohella esiin tarve arvioida esimerkiksi EU:n talouspoliittisten ja muiden tavoitteiden (esimerkiksi köyhyyden vähentäminen) suhdetta toisiinsa. *VTV pitää aihetta relevanttina. Aihe on VTV:n selvityksen rajauksen ulkopuolella, mutta Euroopan tilintarkastustuomioistuimella on meneillään eurooppalaiseen ohjausjaksoon kohdistuva tarkastus, joka kattaa tämänkin tarkastelun siltä osin kuin suositukset sisältyvät eurooppalaiseen ohjausjaksoon.*

VM katsoo, että uusien suositusten julkaisussa VM:n ei ole syytä toimia kv-organisaatioiden viestien suodattajana tai tulkitsijana. *VTV yhtyy tähän näkemykseen.*

VM huomauttaa EU-ohjausjakson viestintää koskien, että tähän mennessä VM ei ole nähnyt hyödyllisenä keskeneräisten asioiden viestimistä. *VTV selvittää, että VTV:n suositusluonnosten muotoilujen*

(koskien uusien suositusten julkaisua ja EU-ohjausjakson viestinnän kokonaisuuden suunnittelua) on tarkoitus antaa liikkumavaraa eri vaihtoehtoilta tässä pohdinnassa.

VM tuo esiin, että selvitysluonnoksen finanssipoliittisten sääntöjen joustavuuteen viittaavassa kohdassa ei ole kyse varsinaisesta joustavuuslausekkeisiin perustuvasta joustavuudesta. *VTV toteaa, että tämä pitää paikkansa, mutta että tässäkin tapauksessa kyse on kuitenkin joustavuudesta suhteessa numeerisesti asetettuihin finanssipoliittisiin sääntöihin, joten tekstiä ei ole muutettu.*

VM huomauttaa kansallisen uudistusohjelman sisältöön liittyen, että työmarkkinaosapuolet ovat usein mukana tai vastuussa ohjelmassa raportoiduissa toimenpiteistä. *VTV toteaa tämän antavan hyvät lähtökohdat institutionaalisten järjestelyjen laajemmalle selostukselle ohjelmassa.*

VM huomauttaa rakenteellisten uudistusten herkkyytarkasteluihin liittyen, että niiden toteuttaminen voi olla hankalaa, ja että päätöksentekijää saattaa palvella paremmin yksi luku, jonka epävarmuudesta esitetään kirjallista materiaalia. *VTV tiedostaa, että herkkyytarkastelujen toteuttaminen voi olla hankalaa, ja asia on huomioitu suositusluonnosten muotoilussa. Lopullisessa päätöksentekotilanteessa (hallituksen esitys eduskunnalle ja esityksessä viitattut taustamateriaalit) esiteltävän aineiston suhteen VTV pitää erittäin tärkeänä mahdollisimman kattavan kuvan saamista vaikutusten epävarmuuksista, mukaan lukien kvantitatiiviset herkkyyshanalyysit silloin kun niiden tuottaminen on mahdollista.*

VM katsoo, että ETLA:n herkkyysslaskelmien käytettävyyttä ja merkitystä on aliarvioitu VTV:n selvityksessä, ja toteaa niiden käsittelevän samaa ilmiötä kuin hallituksen esityksen pohjana olevat laskelmat. *ETLA:n tekemien laskelmien julkaisuun ja sisältöön on viitattu selvityksessä, ja niillä on ollut olennainen vaikutus selvityksen johtopäätöksiin. Liittyen herkkyyshanalyysiin, kyse on osin näkökulmaeroista, ja VTV painottaa eduskunnalle annetun hallituksen esityksen merkitystä. Ko. laskelmia ei ole tuotu hallituksen esityksen osaksi eikä herkkyysslaskelmien olemassaoloon ole esityksen vaikutusarvioinnissa viitattu. Koska varsinaiset esitykseen sisältyvät vaikutusarviot on laskettu erilaisella laskentamallilla, informoinnin läpinäkyvyyden ja avoimuuden näkökulmasta eri laskelmat eivät muodosta johdonmukaista kokonaisuutta. Asia ei ole myöskään pelkästään esitystapaan liittyvä: uusien herkkyysslaskelmien tulosten perusteella eri laskentamallit näyttävät tuottavan vaikutusten herkkyydestä joiltain osin erisuuntaisia tuloksia.*

2. Täsmennys- ja korjausehdotukset

SP huomauttaa, että poiketen selvitysluonnoksen tekstistä, Suomen Pankki on vuonna 2016 tiedottanut IMF:n lopullisen maaraportin valmistumisesta, ja että IMF:n Financial Sector Assessment Program toteutetaan viiden vuoden välein. *Mainitut kohdat on korjattu lopulliseen selvitykseen.*

ETK:n lausunnon liitteenä esittämät tekniset korjaus- ja täsmennysehdotukset on otettu huomioon lopullisessa selvityksessä ja ne ovat pääsääntöisesti johtaneet pieniin muutoksiin tekstissä.

VM huomauttaa tiivistelmään sisältyvään ilmaisuun maakohtaisten suositusten velvoittavuudesta sisältävän epäselvyyttä. *Tekstiä on tarkennettu lopulliseen selvitykseen.*

Lisätietoja: johtava finanssipoliitiikan tarkastaja Mika Sainio, p. 09 432 5813